

CERTIFIERAD
FN-SKOLA

FN-förbundet
UNA SWEDEN

Aktion FN för fred

lärmaterial

Certifierad FN-skola · ENGAGEMANG OCH KOMPETENS I GLOBALA FRÅGOR

INNEHÅLL

AKTION FN för fred

Föreläsning – Konflikt, hunger och Skolmat	5
10 fakta om hunger och konflikt	6
Radioprogram – P3 Dystopia: <i>Folkmord</i>	8
Fördjupning: När hatet tar över	9
Speech – Food security, hunger and conflict... (in English)	11
Fotoanalys: <i>Nobel Peace Prize Exhibition 2020 – Road of glory</i>	13
Fördjupning: Dags att skapa foto	14
Filmvisning och diskussion - <i>Nobel 2020: Porträtten Fredsprisporträttet: Hunger - i både krig och fred</i>	15
Radioprogram: Konflikt i P1: <i>Jemen- Maten som vapen?</i>	17
Långfilm: <i>Midnight Traveler</i>	19
Filmvisning och övning: Grattis WFP till Nobels fredspris 2020	22
Fördjupning: Din matförbrukning under en vecka?	23
Fördjupningstext: Världspolitikens dagsfr.- <i>Hotet från kärnvapen</i>	24

Fördjupning: Hur skulle din hemstad påverkas av en atombomb?	27
Konfliktlösningsövning - Termometern	28
Fördjupning: Mål 17: Genomförande och globalt partnerskap	29
Tips på pedagogiskt material: Målkompassen	30
Aktion FN för fred – Lärarmaterial	31
Aktion för fred – koppling till Lgy 11	34

AKTION FN

Aktion FN skapar kompetens och engagemang för globala frågor. Inför fyra internationella FN-dagar per läsår skickas Aktion FN-paket till lärare och elever. Lärarna får bland annat färdiga lektioner med en rad tips på övningar och material. Eleverna får redskap för att genomföra en aktion för en global fråga. Aktion FN erbjuder på så vis alla FN-skolor att under en och samma vecka agera gemensamt för en bättre värld. Välkommen att vara med, en annan värld är möjlig!

Aktion FN läsåret 2020/21

För globala målen (FN-dagen)	v. 43	skickas ut v. 40
För mänskliga rättigheter (MR-dagen)	v. 50	laddas upp v. 47
För jämställdhet (Kvinnodagen)	v. 10	laddas upp v. 6
För fred	v. 18	laddas upp v. 15

Aktion FN för fred

Vårens sista Aktion FN lyfter FN:s fredsarbete, med särskilt fokus på FN:s livsmedelsprogram (WFP) arbete. Konflikter är den största enskilda drivande orsaken till hunger i världen idag. Där det råder en konflikt finns det hunger, och där det finns hunger är det ofta konflikter. Utan fred kan vi inte uppnå FN:s globala mål om ingen hunger och så länge människor lider av hunger kommer vi aldrig att uppnå en fredlig värld. Att stoppa hunger är ett avgörande steg för fred. Det är också ett avgörande steg för bättre utbildning och lärande. Aktion FN för fred uppmärksammar FN:s livsmedelsprogram viktiga arbete med att stoppa hunger och starta skolgång för en jämlik, fredlig och hållbar värld!

I lärardelen presenteras lektionsmaterial som inspiration till er undervisning, bland annat en PowerPoint-presentation med talarmanus och diskussionsfrågor, dokumentärer, övningar, radioprogram, en långfilm och tips på fördjupningsuppgifter och fördjupningsmaterial.

I samma paket finns även ett material till skolans elever, särskilt de i FN-elevföreningen. En aktion som denna gång presenterar utställningen *Faces of Hunger and Conflict*, att ställa ut på skolan eller presentera genom ett digitalt event.

Frågor? Kontakta skolenheten via: <https://fn.se/om-oss/organisation/personal/>

AKTION FN för fred

Föreläsning – Konflikt, hunger och skolmat

Syfte

Ge ökad kunskap om det faktum att stoppa hunger är ett avgörande steg för fred. Det är också ett avgörande steg för bättre utbildning och lärande. Varje dag går miljontals barn världen över hungriga till skolan. Måltider i skolan gör det möjligt för barn att lära sig och prestera bättre och därmed bredda sina framtida möjligheter. Skolmat är särskilt viktigt för barn som lever i konfliktdrabbade områden eftersom det bidrar till fred och social sammanhållning. FN:s livsmedelsprogram WFP arbetar med att stötta regeringar med att införa skolmåltidsprogram och nutritionsprogram.

För koppling till Lgy 11: se sidan 34 ff. i detta häfte.

Material

PowerPoint med diskussionsfrågor och talarmanus, finns på portalen för FN-skolor:
<http://www.fn.se/portalen>, lösenord: *tunisien*

Tid

C:a 60 minuter.

10 FAKTA OM HUNGER OCH KONFLIKT

1. **690 miljoner människor i världen går idag hungriga.** Matosäkerheten ökar i ett alarmerande antal länder.
2. **Dessutom hotar den pågående pandemin att driva miljontals fler till svält.** Mellan 83-132 miljoner människor beräknas drabbas av hunger på grund av covid-19.
3. **Undernäring drabbar fler än 150 miljoner barn världen över.** Varje år dör 3 miljoner barn av hunger. Konsekvenserna av för lite eller fel mat är inte bara lidande och dålig hälsa, utan framsteg bromsas också inom många andra utvecklingsområden, t.ex. utbildning.
4. **Konflikt är den största enskilda drivande orsaken till hunger i världen idag.** Där det råder en konflikt finns det hunger, och där det finns hunger är det ofta konflikter. Detta är särskilt fallet i samhällen där fattigdom och ojämlikhet är utbredd.
5. **60 % av världens hungriga lever i konfliktdrabbade områden.** Utan fred kan vi inte uppnå FN:s globala mål om ingen hunger och så länge människor lider av hunger kommer vi aldrig att uppnå en fredlig värld.
6. **FN:s livsmedelsprogram WFP som arbetar med att stoppa hunger har blivit tilldelad Nobels fredspris** "för dess insatser för att tackla hunger, för dess bidrag till att förbättra förutsättningar för fred i konfliktdrabbade områden samt för att agera som en drivande kraft i insatser att förhindra användande av hunger som ett vapen i krig och konflikt".

7. **Att stoppa hunger är ett avgörande steg för fred. Det är också ett avgörande steg för bättre utbildning och lärande.** Varje dag går miljontals barn världen över hungriga till skolan. Måltider i skolan gör det möjligt för barn att lära sig och prestera bättre och därmed bredda sina framtida möjligheter. Skolmat är särskilt viktigt för barn som lever i konfliktdrabbade områden eftersom det bidrar till fred och social sammanhållning. FN:s livsmedelsprogram WFP arbetar med att stötta regeringar med att införa skolmåltidsprogram och nutritionsprogram.
8. **2015 antog världens länder Agenda 2030 för hållbar utveckling.** Agendan som består av 17 globala mål är en universell plan för de förändringar som måste göras för att åstadkomma en hållbar, jämställd, jämlik, rättvis och säker värld utan fattigdom för alla, oavsett vem du är eller var i världen du bor. Mål 2 handlar om ingen hunger och mål 16 om inkluderande och fredliga samhällen.
9. **Gratis mat i skolan kan bidra till att flera mål uppnås.** I en familj där dagen handlar om att överleva, tvingas många föräldrar att välja bort skolan för att de behöver barnens hjälp där hemma. Gratis skolmat bidrar till mål 2 (ingen hunger), mål 4 (god utbildning för alla) och mål 5 (jämställdhet) och är ett exempel på hur en relativt enkel insats kan leda till att fler barn får möjlighet att gå i skolan eftersom familjen då har en mun mindre att mätta.
10. **Svenska FN-förbundet vill med projekt Skolmat uppmärksamma** FN:s livsmedelsprogram viktiga arbete med att stoppa hunger och starta skolgång. Läs mer här om projektet här: <https://fn.se/vi-gor/vi-stodjer-viktiga-fn-projekt-i-varlden/skolmat/>

AKTION FN för fred Radioprogram: P3 Dystopia – *Folkmord*

Till dig som lärare

Programmet inleds med en fiktiv illustration av hur ett folkmord skulle kunna gå till i en svensk kontext. Det innefattar även verkliga beskrivningar av folkmord. Vi rekommenderar att du lyssnar igenom de första minuterna fram till 6.25 innan du introducerar uppgiften för dina elever för att därefter kunna ta ställning till hur du vill utforma undervisningen med tanke på de elever du har i ditt klassrum.

Syfte

Folkmord och brott mot mänskligheten är bland de yttersta konsekvenserna av krig och samhällsproblem. Uppgiftens syfte är att öka elevernas kunskap om folkmord och brott mot mänskligheten.

För koppling till Lgy 11: se sidan 34 ff. i detta häfte.

Material

Datorer, plattor eller mobiltelefoner med internetuppkoppling för att kunna lyssna på P3 Dystopia – *Folkmord*: <https://sverigesradio.se/avsnitt/1671748> finns även tillgängligt gratis i poddformat i Sveriges Radio Play.

Tid

Radioprogrammet är 60 minuter + tid för diskussionsfrågor/uppgifter och ev. fördjupningsuppgift.

Om programmet

Efter förintelsen var alla överens - aldrig igen. Ändå fortsätter folkmord att ske. Varför?

Gör så här

Lyssna på programmet tillsammans i (det digitala) klassrummet eller ge eleverna lyssnandet som hemuppgift (förslagsvis i samband med en promenad).

Be därefter eleverna att i mindre grupper besvara följande diskussionsfrågor/lösa följande uppgifter:

- 1. Folkmord beskrivs vara den värsta tänkbara konsekvensen av flera olika samhällsproblem och konflikter.** Den polsk/judiska juristen **Raphael Lemkin** var den första att mynta begreppet *genocide*, eller med en svensk term: *folkmord*. Det beskrivs att den allmänna uppfattningen innan andra världskriget var att

stater fick göra vad de ville med sin befolkning. Till följd av andra världskriget uppstod ett behov av en lagstiftning som kunde tillämpas mot stater som begått övergrepp på sin egen befolkning. Det har därefter uppkommit två nya brottsrubriceringar: *folkmord* och *brott mot mänskligheten*. **Beskriv skillnaden mellan de två begreppen.**

- 2. Vad menas med att "folkmord blev möjligt med hjälp av moderniteten"? Beskriv utifrån: byråkrati och idén om minoriteter.**
- 3. Programmet introducerar organisationen *Early warning project* som bevakar var nya massövergrepp riskerar att inträffa. Organisationen presenterar en lista över länder där riskerna är som störst. Länder som Afghanistan, Jemen och Demokratiska republiken Kongo hamnade högst upp på listan 2020. Ett land som sticker ut på listan är Indien, som brukar kallas för "världens största demokrati". Orsaken beskrivs vara den hindunationalistiska retoriken från regeringen och dess anhängare. **Beskriv de konsekvenser som den hindunationalistiska retoriken medför. Vad innebär medborgarlagen?****
- 4. I programmet beskrivs hur folkmord ofta grundas i en uppdelning mellan olika grupper av människor. **Ser ni tendenser att olika grupper ställs mot varandra i världen idag?****
- 5. Vad tror ni är ett bra sätt att motverka den här typen av trender? Vad kan individer, stater, civilsamhällsorganisationer med flera göra?**

Fördjupningsuppgift: När hatet tar över

Idag sker många hatbrott runt om i världen. Programmet lyfter även historiska berättelser om hur samhällen har ställt olika grupper emot varandra. I programmet beskrivs att detta inte är någon ny företeelse. Hat har alltid funnits. Ibland har hatet tagit över i ett samhälle och systematiskt riktats mot vissa grupper, då har några av historiens värsta katastrofer skett. Det dessa händelser har gemensamt är att hatet och våldet trappades upp gradvis, det började inte med totalitärt våld. Välj en historisk händelse och försök beskriva hur utvecklingen såg ut på väg mot katastrofen.

- Förföljelsen och Förintelsen i Nazityskland på 1930- och 40-talen.
- Folkmordet i Rwanda 1994.
- Röda Khmererna och folkmordet i Kambodja på 1970-talet.
- Folkmordet på den armeniska befolkningen i nuvarande Turkiet under första världskriget.
- Folkmordet i Srebrenica i Bosnien-Hercegovina 1995.

Tips på källor:

Forum för levande historia:

<https://www.levandehistoria.se/fakta-fordjupning>

Faktablad från FN-förbundet:

<https://fn.se/wp-content/uploads/2016/08/Faktablad-4-12-Folkmord-och-brott-mot-m%C3%A4nskligheten.pdf>

UN Genocide prevention:

<https://www.un.org/en/genocideprevention/genocide-convention.shtml>

Tips på vidareläsning!

Ferhatović, Marina, Haglund, Adam & Jönsson, Emma, *I Bosnien finns inga raka vägar: en reportageresa genom ett ungt land*, Apelöga, Malmö, 2013.

Om boken:

Hur är det att växa upp i ett land där decenniegamla konflikter fortsätter att präglavardagen? Ett land som är starkt segregerat och där skolväsendet på många håll är utformat så att det snarare förstärker än överbryggar motsättningarna?

Marina Ferhatovic, Adam Haglund och Emma Jönsson åkte till Bosnien för att ta reda på hur det unga landet mår. Denna bok är resultatet av deras resor.

AKTION FN för fred

Speech – Food security, hunger and conflict... (in English)

The United Nations Security Council passed an historic resolution in May 2018 acknowledging the link between hunger and conflict. Resolution #2417 (2018) recognizes that humankind will never eliminate hunger without establishing peace in the world. Food insecurity worsens when conflict drives large numbers of people from their homes, their land, and their jobs.

Purpose

The students will be exposed to a short film about the report “The State of Food Security and Nutrition in the World 2020” made by “Food and agriculture organization of the UN” (FAO). The purpose is to improve their knowledge regarding “food security” and the link between hunger and conflict.

Method

Ask the students to watch the short film made by FAO:

<https://www.youtube.com/watch?v=64KLuGzGxEQ> (3:18 in English). Ask the students to read the factsheet about hunger and conflict 2020 by World Food Program (WFP): <https://www.wfp.org/publications/hunger-conflict-and-improving-prospects-peace-fact-sheet-2020>

Time

Approximately 60 minutes.

Wright a speech

Ask the student to wright a speech about hunger, conflict, and food security. For example:

The topic: What is food security? Why is it important to recognize the link between hunger and conflict?

The situation: How is the global situation? What are the statistics?

Call to action: What can/should one do?...

Presentations

Ask the students to present their speech in the classroom.

Further reading

FAO - The State of Food Security and Nutrition in the World 2020 (full report)

<http://www.fao.org/documents/card/en/c/ca9692en/>

FAO - An Introduction to the Basic Concepts of Food Security

<http://www.fao.org/3/al936e/al936e.pdf>

SIPRI – Food security

<https://www.sipri.org/research/peace-and-development/sustainable-peace/food-and-security>

AKTION FN för fred

Fotoanalys: Nobel Peace Prize Exhibition 2020 – Road of glory

Syfte

Uppgiftens syfte är utveckla elevernas förmåga att analysera foton med ett tydligt budskap och ge dem inblick i hur konst kan presenteras i ett digitalt onlineformat. Uppgiften syftar även till att introducera FN:s livsmedelsprogram (WFP:s) arbete i konfliktdrabbade områden.

För koppling till Lgy 11: se sidan 34 ff. i detta häfte.

Material

Möjlighet att visa den digitala fotoutställningen: <https://www.nrk.no/kultur/xl/nobel-peace-prize-exhibition-2020-1.15211539> Datorer, surfplatta eller mobiltelefon med internetuppkoppling.

Tid

C:a 60 minuter + tid för fördjupningsuppgift.

Bakgrund

Nobel fredscenter arrangerar varje år en utställning om den senaste fredspristagaren. På grund av rådande pandemi sker utställningen i år digitalt. År 2020 tilldelades FN:s livsmedelsprogram, World Food Program (WFP) fredspriset. Utställningen innefattar både konst och berättelser.

WFP är en av världens största humanitära organisationer och har som övergripande mål att utrota hunger, som är ett av globala målen, till år 2030. WFP levererar livsmedelassistans till människor som drabbats av akuta nödsituationer såsom krig, civila konflikter, torka, översvämningar, orkaner, jordbävningar, och andra naturkatastrofer. Två tredjedelar av WFP:s arbete pågår i konfliktdrabbade länder där risken för hunger och undernäring är som störst. Läs mer om WFP och Nobels fredspris 2020 här: <https://sv.wfp.org/konflikt-och-hunger>

Om fotoutställningen:

The photo series, *Road of Glory*, is a story of how food and hunger are used as weapons in war and conflict. The internationally renowned photographer **Aïda Muluneh** is the artist behind the commissioned series.

Instruktioner

1. Introduktion

Berätta om fotoutställningens syfte för eleverna. Visa därefter den digitala utställningen, antingen på storbild i klassrummet eller låt eleverna använda sina datorer:

<https://www.nrk.no/kultur/xl/nobel-peace-prize-exhibition-2020-1.15211539>

2. Analys av bilderna

Dela in eleverna i grupper om fyra. Låt eleverna diskutera följande frågor:

- **Vad föreställer bilderna?**
- **Vilken känsla förmedlar bilderna? Vad tror ni att fotografen vill berätta?**
- Utställningen innefattar tio olika teman utifrån olika konfliktdrabbade länder.
Upplever ni någon skillnad mellan de olika temana?
- **Vad tycker ni om det digitala upplägget av fotoutställningen? Hade det kunnat presenteras på ett annat sätt? I så fall, hur?**

3. Återsamling

Låt grupperna presentera deras analyser för varandra. Hur gick samtalen? Skiljer sig gruppernas svar åt?

Fördjupningsuppgift: Dags att skapa foto

Eleverna har nu fått möjlighet att reflektera kring fotoutställningens estetik, syfte och vilken känsla som förmedlas. Låt nu eleverna använda sin kreativa förmåga.

Fotoutställningen illustrerar relationen mellan hunger och konflikt i olika länder. Låt eleverna skapa ett foto som förmedlar samma budskap.

5. Presentera fototorna för varandra

Samla eleverna i helgrupp och be dem presentera sina foton. Hur har de arbetat för att föra fram känslan och budskapet? Till exempel genom ljussättning, färg och kontrast.

Tips!

Fotutställning: *Faces of hunger and conflict* (Aktionsmaterial för elever)

I samband med Aktion FN för fred har eleverna möjlighet att arrangera en utställning på skolan för att uppmärksamma FN:s livsmedelsprogramms viktiga arbete med att stoppa hunger och starta skolgång för en jämlik, fredlig och hållbar värld. Genom WFP:s digitala utställning: *Faces of Hunger and Conflict* uppmärksammas frågan. Aktionsmaterialet för elever finns på portalen.

AKTION FN för fred

Filmvisning och diskussion - *Nobel 2020: Porträtten Fredsprisporträttet: Hunger - i både krig och fred*

Syfte

Enligt World Food Programme, WFP, beskrivs konflikt som den enskilt största utmaningen för att nå en värld utan hunger. Nästan 60 procent av världens 690 miljoner människor som går hungriga är boende i områden drabbade av väpnad konflikt. Syftet med den här uppgiften är att introducera eleverna till WFP:s arbete samt att öka förståelsen för kopplingen mellan hunger och konflikt.

För koppling till Lgy 11: se sidan 34 ff. i detta häfte.

Material

Möjlighet att visa programmet som finns här:

<https://www.svtplay.se/video/29374160/nobel-2020-portratten/nobel-2020-fredsprisportratt-fredsprisportratt-hunger-i-bade-krig-och-fred> för eleverna.

Eleverna behöver tillgång till datorer, plattor eller mobiltelefoner med internetuppkoppling för att kunna göra uppgiften.

Om programmet

Bengt Norborg och Emil Larsson skildrar årets pristagare World Food Programme och deras arbete för att bekämpa fattigdom och hunger.

Tid

Programmet är 14 minuter + tid för diskussionsfrågor och uppgifter. **Vid ont om tid:** ge eleverna i uppdrag att titta på programmet innan de kommer till lektionen.

Instruktioner

Visa programmet för eleverna: <https://www.svtplay.se/video/29374160/nobel-2020-portratten/nobel-2020-fredsprisportratt-fredsprisportratt-hunger-i-bade-krig-och-fred>

Be därefter eleverna att diskutera följande frågor/lösa uppgiften i mindre grupper:

1. Programmet gör ett nedslag i Makoko, världens största flytande slum som finns i Lagos, Nigeria (läs mer om Makoko här: <https://edition.cnn.com/2020/02/26/africa/nigeria-makoko-mapping-intl/index.html>). Programmet lyfter att situationen har förvärrats i området till följd av pandemin. **Ge exempel på några konsekvenser som diskuteras. På vilket sätt arbetar WFP för att motverka dessa konsekvenser?**
2. **Uppgift:** I programmet illustreras hur WFP hjälper människor både i större städer och på landsbygden i Nigeria. WFP hjälper människor och bekämpar hunger i närmare 90 länder runt om i världen. Arbetet sker ofta i konfliktdrabbade områden där hunger används som ett vapen.

Gå in på WFP:s hemsida för att få en översikt över sambandet mellan konflikt och hunger:

<https://sv.wfp.org/konflikt-och-hunger>

Gå därefter in på WFP:s hemsida och välj ut ett land där WFP arbetar:

<https://www.wfp.org/countries>

Studera landet ex: vilka är de största utmaningarna i landet? Hur stor andel av befolkningen lever under vad som kallas för "The national poverty line"?

Finns det en konflikt i landet? Om det finns en konflikt, hur påverkar den hungersituationen i landet? Hur arbetar WFP i landet? **Presentera därefter landet och WFP:s arbete för varandra.**

AKTION FN för fred

Radioprogram: Konflikt i P1: *Jemen- Maten som vapen?*

Syfte

Konflikt är den största enskilda drivande orsaken till hunger i världen idag. Där det råder en konflikt finns det hunger, och där det finns hunger är det ofta konflikter. Livsmedelsförsörjning påverkas negativt av krig. I vissa fall används svält som en del av krigsföringen. Uppgiftens syfte är att öka kunskapen om relationen mellan hunger och konflikt. Uppgiften syftar även till att ge en djupare förståelse för hur olika aktörers agerande samspelar i frågan.

För koppling till Lgy 11: se sidan 34 ff. i detta häfte.

Material

Datorer, plattor eller mobiltelefoner med internetuppkoppling för att kunna lyssna på *Konflikt i P1: Jemen – Maten som vapen?*: <https://sverigesradio.se/avsnitt/1212934> finns även tillgängligt gratis i poddformat i Sveriges Radio Play.

Tid

Radioprogrammet är 56 minuter + tid för diskussionsfrågor/uppgifter och ev. fördjupningsuppgift.

Om programmet

Om priset för att bli mätt. För en jemenit är en enkel portion mat lika dyr som en trerätters på lyxkrog för en svensk. Hur blev det så? Om världens största humanitära katastrof och vad som orsakat den.

Observera att programmet är från 2019, vilket innebär att vissa uppgifter om situationen i landet är daterade.

Gör så här

Lyssna på Konflikt i P1 tillsammans i (det digitala) klassrummet eller ge eleverna lyssnandet som hemuppgift (förslagsvis i samband med en promenad).

Be därefter eleverna att i mindre grupper besvara följande diskussionsfrågor:

1. I programmet beskrivs det att olika parter krigsföring har drivit fram hungerkrisen i Jemen. **Nämn en eller flera orsaker till den stora svältkatastrofen landet befinner sig i idag.**
2. I programmet diskuteras kampen om centralbanken. **På vilket sätt har den använts som ett medel för att kontrollera jeminiter?**
3. Även västländer beskrivs bära ansvar för kriget och svälten i Jemen. I programmet beskrivs strategisk bombning av transportleder, kycklingfarmer och vattenpumpar, som försvårat matproduktion. Både USA och Storbritannien är stora vapenexportörer till Förenade Arabemiraten och Saudiarabien som utfört bombningarna. Det nämns att även Sverige har exporterat radarsystem till Förenade Arabemiraten. **Pieter Wezeman**, expert på internationell vapenhandel på fredsforskningsinstitutet SIPRI, menar att det finns risk att svenska radarsystem har använts i krigsföringen som lett fram till hungersnöden i landet. **Vad tänker ni kring Sveriges roll? Vilket ansvar anser ni att företag har för att uppnå en fredligare värld? Vilket ansvar bör stater ställa på företag?**

Tips!

FN-rollspel om Jemen

FN-förbundet har tagit fram en uppdaterad version av Jemenrollspelet:

<https://fn.se/fnskola/fn-rollspel/arrangera-fn-rollspel/fn-rollspel-om-jemen/>

Molly Brander håller i en föreläsning om situationen i Jemen:

Föreläsningen togs fram i samarbete med Den globala skolan, en del av Universitets- och högskolerådet (2020):

<https://www.youtube.com/watch?v=uKsd9EX6QhQ>

AKTION FN för fred Långfilm: *Midnight Traveler*

Till dig som lärare

Midnight Traveler är en mycket stark film. Vi rekommenderar att du ser filmen själv innan du visar den för dina elever för att därefter kunna ta ställning till hur du vill utforma undervisningen med tanke på de elever du har i ditt klassrum.

Syfte

Att få insikter om vad det kan komma att innebära att fly sitt land på grund av krig och konflikt. Hur ser situationen ut för människor på flykt runt om i världen idag?

För koppling till Lgy 11: se sidan 34 ff. i detta häfte.

Material

Långfilmen *Midnight Traveler*: <https://vimeopro.com/user24824596/fn-skolor/video/375617286> Lösenord: H6V9X3

Om filmen

När talibanerna sätter ett pris på regissören Hassan Fazilis huvud tvingas han på plötslig flykt med sin fru och två döttrar. Vi får följa med i en intim skildring av en resa på liv och död, där familjen Fazili dokumenterar sitt osäkra liv som flyktingar. Stärkta av varandra korsar de nationsgränser för att finna en plats att stanna på. Filmen är inspelad med tre mobiltelefoner under tre år, och är en oerhört stark och personlig berättelse om hur vardagslivet kan se ut på flykt. Hassan Fazili lyckas skildra de mest mänskliga och omänskliga delarna av att vara människa genom sin berättelse, där hans två döttrar spelar en central roll. Upplevelsen av att se snö för första gången eller att lära sig cykla går ihop med upplevelsen av att vara rädd för att bli kidnappad eller avvisad. *Midnight Traveler* lyckas konkretisera och verkliggöra den för många abstrakta migrationspolitiken, och är en viktig film för alla att se.

Tid

Filmen: 90 minuter + tid för diskussionsfrågor.

Instruktioner

Visa filmen i klassrummet eller ge eleverna lösenordet och be dem titta på distans.

Frågor att besvara (individuellt eller i grupp)

1. Varför tvingas Hassan Fazili och hans familj fly från Afghanistan?
2. I början av filmen berättar Hassan om sin vän Hussein, på vilket sätt valde de olika vägar i livet? Varför tror du att det blev så?
3. Hur ser deras geografisk resa ut, och vilka länder passerar de? Använd gärna en karta (eller kartfunktionen i din mobil) för att redogöra för detta.
4. Yttrandefrihet är ett genomgående tema i denna film, på vilket sätt? Tips är att fördjupa dig i yttrandefrihet som mänsklig rättighet för att lättare kunna besvara denna fråga:
<https://statensmedierad.se/larommedier/juridikochmedier/tryckochyttrandefrihet.406.html>
5. Varför tror du att Hassan Fazili valde att filma sin familjs flykt?
6. Familjen bemöts väldigt olika på olika platser, ge exempel på olika bemötanden, vad kan tänkas ligga bakom?
7. Är det någon scen i filmen som du tycker var extra stark, eller som stack ut på något sätt? Berätta gärna kort om denna scen och varför du reagerade som du gjorde.
8. En stor del av filmen är centrerad kring de två döttrarna, Nargis och Zahra. På vilket sätt skiljer sig föräldrarnas resa från barnens? Drabbas barn hårdare av krig och konflikt?
9. Fördjupa dig i ovanstående fråga och läs på om hur barn drabbas under krig och konflikt. Vad gör FN:s barnfond UNICEF för att minska krigets skadeverkningar för barn? <https://unicef.se/fakta/barn-i-krig>
10. Mål 10 i Agenda 2030 handlar om minskad ojämlikhet, där ett av delmålen rör ansvarsfull och säker migration. Anser du att familjen Fazilis upplevelse stämmer överens med "ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet; en planerad och väl fungerande migrationspolitik"? Om inte, på vilket sätt?

Här hittar du ytterligare information om mål 10: <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/M%C3%A5l-10.pdf>

11. När ett mål i Agenda 2030 inte efterlevs är det vanligt att andra mål följer efter, exempelvis kan mål 2 "ingen hunger" eller mål 3 "god hälsa och välbefinnande" vara svåra att uppnå för en familj på flykt. Kan du hitta andra exempel på rättigheter som inte efterlevs som en konsekvens av en osäker migration? Här hittar du alla mål i Agenda 2030: <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/>

12. Vad vet du om FN:s flyktingkonvention? Läs på om flyktingkonventionen och se om du finner någon förklaring till att så många människor trots konventionen inte får tillräckligt skydd. Vad gör FN:s flyktingorgan UNHCR för att förbättra denna situation?
<https://sverigeforunhcr.se/flykting/fns-flyktingkonvention>
<https://sverigeforunhcr.se/flyktingar>

Tips!

Om du är intresserad av att fördjupa dig ytterligare i situationen vid EU:s allt mer hårdbevakade gränser kan du läsa Amnestyrapporten: *Fear and fences Europes Approach to keeping refugees at bay?*
<https://www.amnesty.org/en/documents/eur03/2544/2015/en/>

AKTION FN för mänskliga rättigheter
Filmvisning och övning: Grattis WFP till Nobels fredspris 2020

Vi på Svenska FN-förbundet är mycket glada över att FN:s livsmedelsprogram, WFP, är årets fredspristagare. Det är en viktig påminnelse om hunger som konfliktorsak – och om vikten av FN:s humanitära arbete i coronapandemin.

Vi vill därför passa på att tipsa om Utbildningsradions programserie *Se hungern!* som ingår i Radiohjälpens kampanj **Hungerhjälpen**.

Om programserien

Året är 2020 och nästan en miljard människor har inte tillräcklig tillgång till mat. I dokumentären som är uppdelad i tre avsnitt reser tre gymnasieungdomar till tre av världens fattigaste länder, de länder som i dagsläget är mest drabbade av svält och hungersnöd. Felicia åker till Nicaragua, Linnea till Burkina Faso och Simon till Bangladesh. På plats möter de både hjälparbetare för FN:s World Food Programme och invånare för att visa vad svält beror på och vad som görs för att arbeta mot detta.

Här finns programmet

<https://urplay.se/serie/175562-se-hungern>

Här finns pedagogiskt material

https://www.ur.se/mb/pdf/handledning/177000-177999/177131-1_103472_Se_hungern.pdf

Fördjupningsuppgift: Hur ser din matförbrukning ut under en vecka?

... och vad avgör egentligen hur mycket och vad vi äter?

Få eleverna att reflektera över sina egna konsumtionsmönster samt få en bild av hur konsumtionsvanor i andra delar av världen kan se ut:

<https://www.globalamalen.se/skola/skolmaterial/hur-ser-din-matforbrukning-ut-under-en-vecka/>

AKTION FN för fred

Fördjupningstext: *Världspolitikens dagsfrågor – Hotet från kärnvapen*

Syfte

Att få eleverna att sätta sig in i kärnvapenfrågan genom att läsa och arbeta med olika fördjupningskapitel skrivna av experter inom området.

För koppling till Lgy 11: se sidan 34 ff. i detta häfte.

Tid

C:a 120 minuter (beroende på hur många kapitel/frågor som arbetas med).

Material

Datorer, plattor eller mobiltelefoner med internetuppkoppling, alternativt utskriven pdf, som finns på portalen för FN-skolor: www.fn.se/portalen, lösenord: *tunisien* och heter: *Världspolitikens dagsfrågor 2019 – Hotet från kärnvapen*.

Instruktioner

Be eleverna läsa häftet: *Världspolitikens dagsfrågor 2019 – Hotet från kärnvapen*, och därefter besvara tillhörande frågor, individuellt eller i grupp.

26 frågor

I år (2020) är det 75 år sedan kärnvapnet uppfanns. När utfördes historiens första nukleära explosion? Det så kallade *Trinitytestet*.

Mindre än två månader senare släppte amerikanska stridsflyg två atombomber över två japanska städer, vilka?

Vilka stater har kärnvapen idag?

Kärnvapenavtal i fara

Vem är Stanislav Petrov?

Hur tror du att världen hade sett ut idag ifall de felberäkningar och missförstånd som uppstod under kalla kriget hade hanterats annorlunda?

Kärnvapenkontrollen skapas

Vilka initiativ till att begränsa spridningen av kärnvapen har visat sig vara framgångsrika? Har fredsrörelsens protester mot kärnvapen spelat en roll?

Utmaningarna för nya förhandlingar

På vilket sätt har terrorbalansen (MAD) mellan USA och Ryssland (dåvarande Sovjetunionen) förändrats?

Finns det tendenser till en ny kapprustning mellan USA och Ryssland? Varför?

Hur kom det sig att vapenkontrollavtalet INF misslyckades?

Vilka nya säkerhetsutmaningar förväntas följa med utvecklandet av ny vapenteknik?

Kärnvapenkontroll i framtiden

En gång i tiden hade Sverige långtgående planer på att skaffa sig egna "atombomber". Hur kom det sig att Sverige aldrig tog det steget?

Vem/vilka står bakom uttalandet "ett kärnvapenkrig kan inte vinnas och får aldrig utkämpas"?

Vilket klockslag är Domedagsklockan inställd på, och vad symboliserar den?

Ickespridningsfördraget i blåsväder

Vad är skillnaden mellan NPT och TPNW?

Trots att nästan alla världens stater har anslutit sig till ickespridningsfördraget så är det starkt ifrågasatt och arbetet som bedrivits har mött hård kritik. Vad bygger denna kritik på?

Syftet med ickespridningsfördraget

Ickespridningsfördraget brukar sägas bestå av tre samarbetspelare, vilka?

Vad är syftet med översynskonferenserna?

Ickespridning kontra nedrustning

Vilka är orsakerna till att arbetet med att avveckla kärnvapen inte tagit fart inom ramen för ickespridningsfördraget?

Under förhandlingarna om NPT riktar Indien kritik mot avtalet, och myntar begreppet "nukleär apartheid", vad syftar denna kritik på?

Det humanitära initiativet

Vilka är ICAN? Med vilken motivering tilldelades ICAN Nobels fredspris 2017?

Vid ett förberedande kommittémöte (PrepCom) inför 2015 års översynskonferens gjorde Schweiz ett uttalande som har kommit att betraktas som startskottet för det så kallade Humanitära Initiativet (HI) - Vilka ingår i detta initiativ och på vilket sätt jobbar de med kärnvapenfrågan?

Vilka har inte ställt sig bakom det Humanitära initiativet och med vilken motivering?

Vilka av de europeiska staterna har både undertecknat och ratificerat konventionen om förbud mot kärnvapen? Vad är Sveriges ställning?

Översynskonferensen 2020

Hur kom det sig att den senaste översynskonferensen (2015) misslyckades med att nå konsensus?

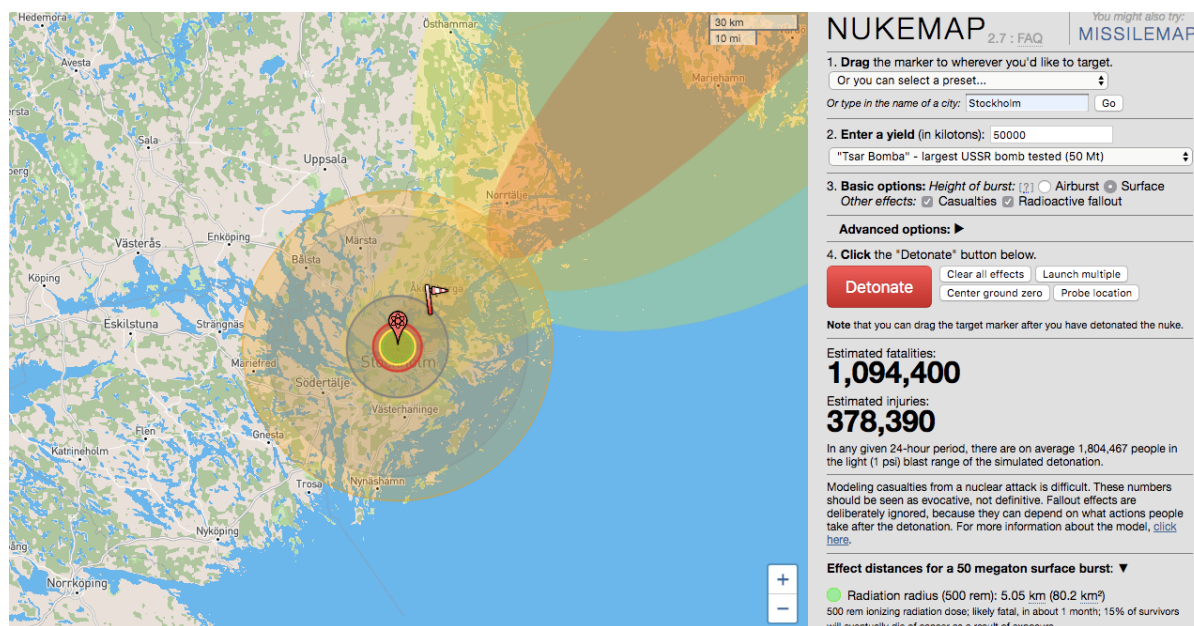
Den bärande tanken bakom ett kärnvapenförbud är en förändring i tre steg, vilka?

2020-års översynskonferens är den största sedan kärnvapenförbudets tillkomst och blir på så sätt betydelsefull för att kartlägga relationen mellan NPT och detta nya avtal. Kan kärnvapenförbudet komma att betraktas som en del av ickespridningsfördraget? Varför/varför inte?

Fördjupningsuppgift – Hur skulle din hemstad påverkas av en atombomb? Följ länken till "Nuke Map". Knappa in din hemstad exempelvis, och välj typ av atombomb för att se vilka effekter bomben skulle ha på staden och dess närområde.

<https://nuclearsecrecy.com/nukemap/>

Exempel på Stockholm och "Tsar Bomba" – largest USSR bomb tested (50 Mt).

För material på svenska se: <https://www.svt.se/datajournalistik/karnvapen-i-varlden-2019/>

AKTION FN för fred

Konfliktlösningsövning – Termometern

Syfte

Att reflektera över olika sätt att lösa konflikter. Bra som inledning och inspiration för arbeten om konflikthantering, från individnivå till global nivå.

För koppling till Lgy 11: se sidan 34 ff. i detta häfte.

Material

En öppen yta.

Tid

C:a 15 minuter.

Instruktioner

Samla alla elever längs en tänkt linje som löper efter ena långsidan av rummet. Förklara att linjen ska tolkas som en termometer där den ena änden är varm, vilket betyder att man helt instämmer med det påstående som presenterats, medan den motsatta änden av linjen är kall, vilket betyder att om man placerar sig där så tar man avstånd ifrån påståendet.

Presentera olika påståenden som eleverna ska ta ställning till genom att placera sig längs termometern. Var noga med att berätta att det inte finns rätt eller fel – bara olika åsikter.

Låt eventuellt deltagarna prata sig samman med dem som står närmast. De som vill får motivera sin placering.

Om du vill kan du även ge eleverna möjlighet att få flytta på sig efter att ha lyssnat på varandras argument.

Förslag på påståenden:

Alla konflikter kan lösas.

Konflikter finns i alla relationer.

Våld är alltid fel.

Kärnvapen behövs.

Religion är den största orsaken till krig.

Ibland är det rätt att starta krig.

Människan är mer god än ond.

Vi lever i ett fredligt land.
Det är viktigt att Sverige har en stark försvarsindustri.
Kärnvapen är en bra säkerhetsstrategi.
Vi har en fredlig framtid.
Atombomben är ett vapen som bör förbjudas.
För att nå fred behöver länder samarbeta.
Vi kommer ha en framtid fri från kärnvapen.

Fördjupningsuppgift: Mål 17: Genomförande och globalt partnerskap

Dela in eleverna i 4 olika grupper och låt dem läsa på om mål 17: <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/M%C3%A5l-17.pdf>

Med hjälp av denna källa: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-17-partnerships-for-the-goals.html> ska grupperna sedan förbereda en muntlig presentation med bildvisning, och i vissa fall filmvisning, för varandra.

Gruppindelning:

Grupp 1 - **Jamaica's 'Jurassic Park' moment:** <https://medium.com/@UNDP/jamaicas-jurassic-park-moment-d506ee51b4e6>

Grupp 2 - **The reality of climate change:** <https://www.undp.org/content/undp/en/home/ourwork/ourstories/the-quiet-after-the-storm.html>

Grupp 3 - **Honduran women light the way:** <https://stories.undp.org/honduran-women-light-the-way>

Grupp 4 - **Building bridges in Afghanistan:** <https://stories.undp.org/border-management-northern-afghanistan>

AKTION FN för fred

Tips på pedagogiskt material: *Målkompassen*

I samband med årets Aktion FN för fred vill vi passa på att tipsa om UNDP Sveriges spel Målkompassen, som finns på denna sida:

<https://www.globalamalen.se/malkompassen/>

Om materialet

Målkompassen är spelet som testar dina kunskaper om läget i världen samtidigt som du lär dig mer om hur det går för Globala målen. Genom spelets gång klarar du av nya utmaningar, ökar din kunskap och får tips på hur du kan vara med och bidra till en hållbar framtid. Hur väl stämmer din målkompass?

Om UNDP

FN:s utvecklingsprogram (UNDP) finns på plats i 170 länder för att avskaffa fattigdom, minska ojämlikheter, främja fredliga samhällen och stötta länder att nå Globala målen till år 2030.

UNDP hjälper länder att förebygga kriser och konflikter, stärka demokratiska institutioner och bygga partnerskap för en hållbar utveckling där ingen människa lämnas utanför.

UNDP i Sverige arbetar för att stärka partnerskapet mellan Sverige och UNDP, samt öka människors kunskap och engagemang för FN:s arbete och Globala målen för hållbar utveckling.

Du kan läsa mer om UNDP Sverige på: <https://www.se.undp.org/>

AKTION FN för fred – lärmaterial

Lärmaterial på portalen för FN-skolor, AKTION FN för fred

www.fn.se/portalen lösenord: *tunisien*

- AKTION FN för fred – lärmaterial (detta häfte).
- PowerPoint om konflikt, hunger och skolmat. Med talarmanus.
- *Världspolitikens dagsfrågor 2019 – Hotet från kärnvapen.*

Övriga digitala källor för fördjupning och fortbildning

- Globalis.se: <https://www.globalis.se/>
- Världskoll.se: <http://varldskoll.se/>
- Svenska FN-förbundets hemsida om fred, säkerhet och nedrustning: <https://fn.se/vi-gor/fred-sakerhet-nedrustning/>
- UN Women om fred och säkerhet: <http://www.unwomen.org/en/what-we-do/peace-and-security>
- Säkerhetsrådet: <http://www.un.org/en/sc/>
- FN:s sida över vilka länder som anslutit sig till vilka konventioner. OHCHR Status of ratification interactive dashboard: <http://indicators.ohchr.org/>
- WFP: https://www.wfp.org/support-us/stories/donate?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=7170000079368555&gclid=Cj0KCQjwpdqDBhCSARIsAEUJ0hOvOTibL-s0xf5CNLvEFUXmbgDcdxCyy_CNV01AWzj4hBeyqO4oSKMaAtv1EALw_wcB&gclid=src=aw.ds
- Visualizing the P in the Humanitarian-Development-Peace Nexus: <https://www.youtube.com/watch?v=oU45k07s70I>
- Humanitarian-Development- Peace Nexus: <https://publikationer.sida.se/English/publications/166821/humanitarian-development--peace-nexus>
- SIPRI: <https://www.sipri.org/news/2020/sipri-engages-seminar-relationship-between-food-security-conflict-and-climate-change>
- SIPRI: <https://www.sipri.org/research/peace-and-development/sustainable-peace/food-and-security>
- Nobel peace center: <https://www.nobelpeacecenter.org/en/>
- Meet Miriam to #FeedOurFuture: https://www.youtube.com/watch?v=eqrZdUK5C_k
- An Introduction to the Basic Concepts of Food Security – FAO: <http://www.fao.org/3/al936e/al936e.pdf>
- 2020 - Global Report on Food Crises - WFP: <https://www.wfp.org/publications/2020-global-report-food-crises>

- The World Food Programme's Contribution to Improving the Prospects for Peace – SIPRI: <https://www.sipri.org/publications/2019/other-publications/world-food-programmes-contribution-improving-prospects-peace>
- 2019 - Hunger and Conflict factsheet – WFP: <https://www.wfp.org/publications/2019-hunger-and-conflict-factsheet>
- The State of Food Security and Nutrition in the World 2020 – FAO: <http://www.fao.org/publications/sofi/2020/en/>
- Hunger, Conflict, and Improving the Prospects for Peace fact sheet – 2020: <https://www.wfp.org/publications/hunger-conflict-and-improving-prospects-peace-fact-sheet-2020>
- Svenska freds- och skiljedomsföreningen: <https://www.svenskafreds.se/vad-vi-gor/nedrustning/minor-och-klustervapen/>
- Svenska FN-förbundet om kärnvapen: <https://fn.se/vi-gor/fred-sakerhet-nedrustning/karnvapen/>
- FN FAKTA om 75 år av mellanstatligt samarbete för en bättre värld (2020): <https://fn.se/wp-content/uploads/2020/09/3-20-FNs-historia.pdf>
- FN-FAKTA om Globala målen: mål 1 – Ingen fattigdom (2020): <https://fn.se/wp-content/uploads/2020/03/varldshorisont-nr-1-2020-agenda2030-mal-1.pdf>
- FN FAKTA om Globala målen: mål 2 – Ingen hunger (2020): <https://fn.se/wp-content/uploads/2020/05/varldshorisont-nr-2-2020-agenda2030-mal-2.pdf>
- FN FAKTA om Krafttag behövs om målen ska nås (2019): <https://fn.se/wp-content/uploads/2019/10/3-19-Globala-m%C3%A5len-s%C3%A5-g%C3%A5r-det.pdf>
- FN FAKTA om Oroande utveckling bakom nytt kärnvapenförbud (2019): <https://fn.se/wp-content/uploads/2019/06/FN-Fakta-2019-2-Karnvapen.pdf>
- FN FAKTA om Många faror för flickor i konflikt (2018): <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/03/Faktablad-om-Flickor-i-konflikt-2018.pdf>
- FN FAKTA om Omvärlden svek utsatt folkgrupp (2018): <https://fn.se/wp-content/uploads/2018/05/Faktablad-om-Rohingyer-och-R2P-1.pdf>
- FN FAKTA om 17 gemensamma mål stort framsteg för mänskligheten (2017): https://fn.se/wp-content/uploads/2016/04/Faktablad_nytryck-2017-digital.pdf
- FN FAKTA om Allt bredare mandat för FN-styrkor (2017): <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/04/2-17-FNs-fredsinsatser-1.pdf>
- FN FAKTA om 15 stater ansvarar för freden (2017): <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/04/1-17-FNs-s%C3%A4kerhetsr%C3%A5d-1.pdf>
- UR Play – UR Samtiden - Nobel Prize Teacher Summit 2018: *Hur jag blev fredsaktivist*: <https://urplay.se/program/209148-ur-samtiden-nobel-prize-teacher-summit-2018-hur-jag-blev-fredsaktivist>

- Ur Play – Bildningsbyrån – Tänka mot strömmen 2019: *Barbro "Bang" Alving - krigsreporter för fred*: <https://urplay.se/program/210361-bildningsbyran-tankamot-strommen-barbro-bang-alving-krigsreporter-for-fred>
- UR Play 2016: *Varför krigar människan?* <https://urplay.se/program/197798-ur-samtiden-bokmassan-2016-varfor-krigar-manniskan>
- UR Skola - UR Samtiden - Nordiskt forum 2014: *Säkerhet i krig och fred*: <https://urskola.se/Produkter/184561-UR-Samtiden-Nordiskt-forum-2014-Sakerhet-i-krig-och-fred>
- UR Skola - UR Samtiden – Örebro fredskonferens 2014: *Medling för fred*: <https://urskola.se/Produkter/186499-UR-Samtiden-Orebro-fredskonferens-2014-Medling-for-fred>
- UR Skola - UR Samtiden - Demokratidagen 2018: *Jan Eliasson – det nya globala landskapet*: <https://urskola.se/Produkter/206104-UR-Samtiden-Demokratidagen-2018-Jan-Eliasson-det-nya-globala-landskapet>
- UR Skola - UR Samtiden – Örebro fredskonferens 2014: *Margot Wallström om FN-dagen och fredsarbete*: <https://urskola.se/Produkter/186472-UR-Samtiden-Orebro-fredskonferens-2014-Margot-Wallstrom-om-FN-dagen-och-fredsarbete>
- Podden *Displaced*: <https://poddtoppen.se/podcast/1368638855/displaced>
- Filmen *The Man who Saved the World*: <http://mrfilmfestival.se/the-human-scale/>
- P3 Dystopia – *Om kriget kommer*: <https://sverigesradio.se/avsnitt/1109979>
- P3 Dystopia – *Vapnen i det nya kriget*: <https://sverigesradio.se/avsnitt/1384563>

AKTION FN för fred - koppling till Lgy 11 och 34 kursers centrala innehåll

Förskolans och skolans värdegrund:

https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfee44715d35a5c_dfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf2579.pdf?k=2579

Exempel på nyckelord: *Fred, säkerhet, nedrustning, kärnvapen, hållbar utveckling, konflikt, hälsa, migration, samarbete, aktivism, demokrati, kultur, mänskliga rättigheter, utbildning, hunger.*

Barnhälsovård

- Barns hälsa och välbefinnande.
- Sambanden mellan levnadsvanor, livsvillkor samt barns hälsa och välbefinnande.
- FN:s konvention om barnets rättigheter.

Barns lärande och växande

- Barns olika uppväxtmiljöer och levnadsvillkor och hur samhällsförändringar har påverkat detta.
- Hur till exempel genus, klass, etnicitet, funktionsnedsättningar och fritid påverkar barns levnadsvillkor.

Engelska 5

- Ämnesområden med anknytning till elevernas utbildning samt samhälls- och arbetsliv; aktuella områden; händelser och händelseförlopp; tankar, åsikter, idéer, erfarenheter och känslor; relationer och etiska frågor.
- Levnadsvillkor, attityder, värderingar och traditioner samt sociala, politiska och kulturella förhållanden i olika sammanhang och delar av världen där engelska används. Engelska språkets utbredning och ställning i världen.
- Muntlig och skriftlig produktion och interaktion av olika slag, även i mer formella sammanhang, där eleverna instruerar, berättar, sammanfattar, förklarar, kommenterar, värderar, motiverar sina åsikter, diskuterar och argumenterar.
- Strategier för att bidra till och aktivt medverka i diskussioner med anknytning till samhälls- och arbetslivet.
- Bearbetning av egna och andras muntliga och skriftliga framställningar för att variera, tydliggöra och precisera samt för att skapa struktur och anpassa till syftet och situationen. I detta ingår användning av ord och fraser som tydliggör orsakssammanhang och tidsaspekter.

Etik och människans livsvillkor

- Olika kulturer, deras uttryckssätt och kulturmönster samt kulturens betydelse för människors värderingar.
- Kulturers och livsåskådningars påverkan på hälsa, ohälsa, funktionsnedsättning, livskvalitet, behandling, vård och omsorg samt liv och död.

Etnicitet och kulturmöten

- Svenska kulturer och kulturmöten i ett globaliserat och mångkulturellt samhälle.
- Innebörden i begreppen kultur, etnicitet, nationalitet och religion.

Fotografisk bild 1

- Den fotografiska processen från motivval till publicering.
- Den fotografiska bildens estetiska uttrycksmedel, till exempel komposition, ljussättning, färg och kontrast, och hur en känsla, en tanke, en idé eller ett budskap kan omsättas i fotografisk bild.
- Metoder för idéproduktion, kreativa arbetsprocesser och ett personligt bildspråk.

Friskvård och hälsa

- Människors livsvillkor och hälsoeffekter ur psykosociala, socioekonomiska, kulturella, historiska och internationella aspekter samt genus- och miljöaspekter.

Geografi 1

- Befolkningsutveckling, befolkningsfördelning och rumslig förändring. Urbanisering samt städers framväxt, funktion, struktur och miljöpåverkan. Betydelsen av migration, utbildning, miljöförändring, försörjningsstrategier, reproduktiv hälsa och familjeplanering sett ur olika perspektiv, till exempel kön, sexualitet, etnicitet och socioekonomiska förhållanden.

Historia 1a1

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter.
- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.

Historia 1a2

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter och jämställdhet men också kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.
- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.

Historia 1b

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter och jämställdhet men också kolonialism, diktaturer, folkmord, konflikter och ökat resursutnyttjande. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.
- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.

Historia 2a

- Tematiska fördjupningar när det gäller historiska frågeställningar av betydelse för individer, grupper och samhällen, till exempel lokalhistoria, global migration och kulturmöten, olika historiska världsbilder, synen på jämställdhet och människors värde, moderna mediers framväxt samt resursutnyttjande och människors förhållande till naturen.

Historia 3

- Någon global förändringsprocess under 1800- och 1900-talen. Dess konkreta förlopp samt konsekvenser för samhällen, grupper och individer på regional eller lokal nivå.

Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering

- Fördjupning inom valt kunskapsområde. Exempel på kunskapsområden kan vara arkeologi, EU, freds- och konfliktfrågor, globala utvecklings- och rättvisefrågor, interkulturell kommunikation, kriminologi, litteratur på olika språk, lokala eller regionala studier, mediekommunikation, miljöhistoria samt tolkning och översättning. Samband mellan kunskapsområdet och omvärlden.

Hälsopedagogik

- Människors hälsa, hälsorelaterade levnadsvanor och olika hälsoeffekter ur ett miljöperspektiv, historiskt perspektiv och internationellt perspektiv samt ur sociala och kulturella aspekter.

Internationella relationer

- Olika aktörer, deras mål och medel samt hur dessa samspelar inom utrikes- och säkerhetspolitik. Den moderna nationalstatens utmaningar som en internationell aktör.
- Världskrigens och efterkrigstidens betydelse för etableringen av internationella institutioner. Olika former av organiserat samarbete mellan länder och sambandet mellan detta samarbete och den politiska och ekonomiska utvecklingen.
- Orsaker till och följder av samarbeten och konflikter.
- Internationell rätt. Möjligheter och svårigheter med att säkerställa såväl staters som individers rättigheter och säkerhet. Grundläggande internationella konventioner om mänskliga fri- och rättigheter och olika aktörers möjlighet till tillämpning.
- Globaliseringens betydelse för individer, grupper och samhällen samt möjligheter och utmaningar för miljö och resursfördelning.

Internationellt arbete

- Vård och omsorg i olika länder och hur kulturer påverkar synen på hälsa, ohälsa, funktionsnedsättning, medicinsk behandling, vård och omsorg samt liv och död.
- Sociala aspekter och genusaspekter på hälsa och välbefinnande i olika länder.
- Normer och värderingar inom vård och omsorg i olika länder.
- Etiska riktlinjer som är centrala för vård- och omsorgsarbete i olika länder samt värdekonflikter.
- Sociala aspekter och genusaspekter på hälsa och välbefinnande i olika länder.
- Det egna förhållningssättet och den egna rollen i mötet med patienter och brukare samt med olika länders vård- och omsorgsstruktur.

Människors miljöer

- Människors olika levnadsmiljöer och levnadsvillkor.
- Hur människor påverkas av, samt själva medverkar till, skapandet av de kulturer och samhällen de lever i.
- Hur till exempel genus, klass, etnicitet, familj, generation, funktionsnedsättningar, arbete och fritid påverkar människors levnadsvillkor.
- Demokratisk värdegrund och internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter.
- Innebörden av integration, segregation, likabehandling och diskriminering.

Politik och hållbar utveckling

- Grundläggande begrepp inom området hållbar utveckling.
- Intresseorganisationer inom området hållbar utveckling, deras arbete och påverkan på den politiska agendan från lokal till global nivå.
- Etiska värderingar och överväganden i samband med politiska beslut.

Psykologi 1

- Socialpsykologi och dess tillämpningar: hur människan påverkas och formas tillsammans med andra utifrån de grupper och organisationer hon eller han tillhör.

Psykologi 2a

- Personlighetspsykologi och dess tillämpningar: hur individen beskrivs utifrån sina egenskaper och hur dessa påverkar individens beteende, känslor och tankar.
- Mediers, livsstilars och kulturs påverkan på mänskliga beteenden, känslor och tankar.

Samhällskunskap 1a1

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån olika demokratimodeller och den digitala teknikens möjligheter. Digitalisering och mediers innehåll samt nyhetsvärdering när det gäller frågor om demokrati och politik.
- De mänskliga rättigheterna; vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Folkrätten i väpnade konflikter. Den internationella humanitära rätten och skyddet för civila i väpnade konflikter.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

Samhällskunskap 1b

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån grundläggande demokratimodeller. Möjligheter och utmaningar med digitaliseringen när de gäller frågor om demokrati och politik. Politiska ideologier och deras koppling till samhällsbyggande och välfärdsteorier.
- De mänskliga rättigheterna; vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Folkrätten i väpnade konflikter. Den internationella humanitära rätten och skyddet för civila i väpnade konflikter.

- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

Samhällskunskap 2

- Nationalekonomiska teories framväxt och genomslagskraft utifrån historiska villkor och motsättningar, till exempel merkantilism, ekonomisk liberalism, marxism, keynesianism och monetarism. Frågor om tillväxt, makt, inflytande, ett hållbart samhälle, digitalisering, miljö och resursfördelning i relation till de ekonomiska teorierna.

- Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor.

Samhällskunskap 3

- Globalisering och dess betydelse utifrån ett demokratiskt, ekonomiskt och politiskt perspektiv samt för individer, grupper och nationer. Analys av utmaningar som individen, nationen och jorden står inför i en globaliserad värld.

Socialpedagogik

- Utanförskapets problematik på grund av människors livssituationer samt hur dessa påverkas av sociala, kulturella, kognitiva, fysiska och psykiska begränsningar.

- Samhällsutvecklingens påverkan, och olika synsätt genom historien, på verksamheter inom vård och omsorg utifrån till exempel klass, kön och etnicitet.

- Livsvillkor och möjlighet till utveckling för personer som är i behov av stöd och service från samhället.

Socialt arbete

- Offentliga, frivilliga och privata sociala verksamheter, deras organisationer, innehåll och ideologier samt roller i samhället.

Sociologi

- Skapandet av samhällen, kulturer, identiteter, sociala processer och socialisation.

- Sociala strukturer utifrån klass, genus, etnicitet, kultur och religion.

- Sociala normer och kategoriseringar av människor.

- Innebörden av integritet, social kontroll, segregering och marginalisering.

- Diskriminering, jämställdhet och likabehandling.

Svenska 1

- Skriftlig framställning av texter för kommunikation, lärande och reflektion. Språkriktighet, dvs. vilka språkliga egenskaper och textegenskaper i övrigt som en text bör ha för att fungera väl i sitt sammanhang. Användning av digitala verktyg för textbearbetning samt för respons på och samarbete när det gäller texter.

Svenska 2

- Muntlig framställning av utredande och argumenterande slag i och inför grupp. Användning av såväl digitala som andra presentationstekniska hjälpmedel för att stödja och förbättra muntliga framställningar.

- Uppbyggnad, språk och stil i olika typer av texter samt referat och kritisk granskning av texter. Skriftlig framställning av utredande och argumenterande texter. Normer och stildrag som hör till dessa texttyper. Användning av digitala verktyg för textbearbetning samt för respons på och samarbete när det gäller texter.

Svenska 3

- Muntlig framställning med fördjupad tillämpning av den retoriska arbetsprocessen som stöd i planering och utförande samt som redskap för analys. Användning av såväl digitala som andra presentationstekniska hjälpmedel för att stödja och förbättra muntliga framställningar.

- Läsning av och arbete med texter, vilket inkluderar strukturering, sovring, sammanställning, sammanfattning och källkritisk granskning.

Svenska som andraspråk 1

- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Strategier för att förstå och göra sig förstådd i samtal och diskussioner. Deltagande i samtal och diskussioner, där språk, innehåll och disposition anpassats till ämne, syfte, situation och mottagare, och där argument används för att tydliggöra egna åsikter och bemöta andras argument. Användning av såväl digitala som andra presentationstekniska hjälpmedel för att stödja och förbättra muntliga framställningar.

- Skriftlig framställning av texter för kommunikation och reflektion. Strategier för att skriva olika typer av texter som är anpassade efter ämne, syfte, situation och mottagare. Användning av digitala verktyg för textbearbetning samt för respons på och samarbete när det gäller texter. Textuppbyggnad, textmönster och språkliga drag i framför allt berättande, beskrivande och argumenterande texter. Referat- och citatteknik samt hänvisningar till olika källor. Frågor om upphovsrätt och integritet vid digital publicering.

- Svenska språkets ordförråd och struktur i olika kommunikationssituationer.

- Läsning av och samtal om texter som används i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Svenska som andraspråk 2

- Muntliga utredande och argumenterande presentationer i och inför en grupp. Användning av såväl digitala som andra presentationstekniska hjälpmedel för att stödja och förbättra muntliga framställningar. Strategier för att förstå och göra sig förstådd i samtal, diskussioner och presentationer. Deltagande i samtal och diskussioner, där språk, innehåll och disposition anpassats till syfte och mottagare, och där argument används för att tydliggöra egna åsikter och bemöta andras argument.
- Skriftlig framställning av utredande och argumenterande texter. Strategier för att skriva olika typer av texter som är anpassade efter ämne, syfte, mottagare. Användning av digitala verktyg för textbearbetning samt för respons på och samarbete när det gäller texter. Textuppbyggnad, textmönster och språkliga drag i framför allt utredande och argumenterande texter. Referat- och citatteknik samt hänvisningar till olika källor.
- Svenska språkets ordförråd och struktur i olika kommunikationssituationer.
- Läsning av och samtal om texter som används i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Svenska som andraspråk 3

- Muntlig framställning av utredande och argumenterande slag för olika mottagare. Strategier för att förstå och göra sig förstådd i samtal, diskussioner, debatter och föredrag. Faktorer som gör en muntlig presentation intressant och övertygande. Användning av såväl digitala som andra presentationstekniska hjälpmedel för att stödja och förbättra muntliga framställningar. Deltagande i samtal och diskussioner, där språk, innehåll och disposition anpassats till syfte och mottagare, och där argument används för att tydliggöra egna åsikter och bemöta andras argument. Disposition, språkliga drag och retoriska grepp i olika typer av muntlig framställning.
- Skriftlig framställning av utredande och argumenterande texter av vetenskaplig karaktär. Användning av digitala verktyg för textbearbetning samt för respons på och samarbete när det gäller texter. Strategier för att skriva olika typer av texter som är anpassade efter ämne, syfte, situation och mottagare. Textuppbyggnad, textmönster och språkliga drag. Referat- och citatteknik samt grundläggande kunskaper i källkritik.
- Svenska språkets ordförråd och struktur i olika kommunikationssituationer.
- Läsning av och samtal om texter av olika slag, med tonvikt på att strukturera, referera, värdera och kritiskt granska större textmängder, samt diskutera dispositionen, språket och stilen i texter av vetenskaplig karaktär.